

SPIS TREŚCI

TEORIA I PRAKTYKA PRACY SOCJALNEJ

Beata Borowska-Beszta – Szkocka koncepcja wsparcia osób bezdomnych w wyznaniowej organizacji charytatywnej *Bethany Christian Trust*. Mini-etnografia wulnerabilności i dobroczynności 3

PSYCHOLOGICZNE PODSTAWY WYCHOWANIA

Tomasz Kruszewski – W kierunku zdrowia i szczęścia – wybrane cechy perspektywy filozoficznej i jej implikacje w psychoterapii poznawczo-behawioralnej 14

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Marcin Michalak – Semiotyczne i symboliczne wymiary muzyki popularnej jako przestrzenie enkulturacji i wychowania dziecka 21

Bernadetta Olender-Jermacz – Rola opiekuna studenckich kół naukowych w opiniach ich członków: potrzeba, zaangażowanie i ocena działań 27

PROBLEMY MŁODZIEŻY

Gabriela Krukowska – Czas wolny a aktywność fizyczna młodzieży 32

ŚRODOWISKO I WYCHOWANIE

Tomasz Róžański – Młodzież studencka jako przedmiot refleksji naukowej – aspekty psychospołeczne i wychowawcze. Zarys problematyki 35

LEKTURY STARE I NOWE

Katarzyna Wasilewska-Ostrowska – Diagnostyka w pedagogice i psychopedagogice 40

Marzenna Magda-Adamowicz – O nową szkołę wyższą z refleksjami w tle 42

Streszczenia artykułów w języku angielskim i polskim są zamieszczone na stronie internetowej: www.weakapit.pl

Redakcja naukowa niniejszego numeru:

Jan A. Malinowski

CONTENT

THEORY AND PRACTICE OF SOCIAL WORK

Beata Borowska-Beszta – The Scottish concept of supporting homeless people in the religious charity *Bethany Christian Trust*. A mini-ethnography of vulnerabilities and beneficence 3

PSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS OF EDUCATION

Tomasz Kruszewski – Towards health and happiness – selected features of the philosophical perspective and its implications in cognitive behavioral therapy 14

EDUCATION AND SOCIALIZATION METHODS

Marcin Michalak – Semiotic and symbolic dimensions of popular music as spaces of enculturation and child upbringing 21

Bernadetta Olender-Jermacz – The role of the supervisor of student research groups in the opinions of their members: need, involvement and evaluation of activities 27

PROBLEMS OF THE YOUNG

Gabriela Krukowska – Free time and physical activity of young people 32

ENVIRONMENT & EDUCATION

Tomasz Róžański – Youth students as a subject of scientific reflection – psychosocial and upbringing aspects. Outline of the issues 35

OLD & NEW READINGS

Katarzyna Wasilewska-Ostrowska – Diagnosis in pedagogy and psychopedagogy 40

Marzenna Magda-Adamowicz – About a new university with reflections in the background 42

Polish and English versions of abstracts are available here: www.weakapit.pl

Wersja papierowa czasopisma jest wersją pierwotną, w której w ostatnim numerze z danego roku publikowana jest lista recenzentów (bez wskazania opiniowanych tekstów, zgodnie z procedurą określoną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla czasopism objętych oceną parametryczną). Lista recenzentów z lat poprzednich jest zamieszczona na stronie internetowej: www.weakapit.pl

WYCHOWANIE NA CO DZIEŃ Czasopismo założone w 1993 roku przez Toruńską Fundację Edukacyjną przy UMK „Copernicus”

Rada Naukowa: Andrzej Olubiński (przewodniczący), Zlatica Bakošová (Słowacja), Jaroslav Balvín (Czechy), Olga Chyžna (Ukraina), Ihor Dobriansky (Ukraina), Tomáš Dohnal (Czechy), Józef Górniewicz, Anna Hudecová (Słowacja), Helena Kalábová (Czechy), Mirosław Kowalski, Blahoslav Kraus (Czechy), Mária Machalová (Słowacja), Tatiana Matulayová (Czechy), Katia Mitowa (USA), Aleksander Nałaskowski, Małgorzata Orłowska, Krzysztof Piątek, Erich Petlák (Słowacja), Paweł Prüfer, Andrzej Radziejewicz-Winnicki, Jacek Szczepkowski, Bogusław Śliwerski, Wiesław Theiss, Mykola Zymomyra (Ukraina)

Redakcja: Jan Adam Malinowski (redaktor naczelny), Tomasz Biernat, Jadwiga Jastrząb, Anna M. Kola (redaktor językowy), Małgorzata Kowalik-Olubińska, Tomasz Kruszewski, Katarzyna Kuziak, Janina Malinowska (redaktor językowy), Ryszard Mikulski (redaktor techniczny), Karol Orłowski (redaktor statystyczny), Paweł Sobierajski, Katarzyna M. Wasilewska-Ostrowska (sekretarz redakcji)

TEORIA I PRAKTYKA PRACY SOCJALNEJ

Beata Borowska-Beszta

Szkocka koncepcja wsparcia osób bezdomnych w wyznaniowej organizacji charytatywnej *Bethany Christian Trust*. Mini-etnografia wulnerabilności i dobroczynności

Streszczenie: Badania mini-etnografii w wyznaniowej szkockiej organizacji charytatywnej oparte na studium przypadku dotyczą analiz charakterystyki działalności wspierającej bezdomnych – *Bethany Christian Trust* (BCT). Mini-etnografia stanowi wstępny raport o wąskim zakresie, opartym na analizach danych zastanych (stron internetowych, raportów organizacji) i danych zgromadzonych. Treści artykułu obejmują teoretyczne analizy problematyki bezdomności w Szkocji, z uwzględnieniem prawnego definiowania bezdomności oraz systemowych podstaw wsparcia. Część empiryczna obejmuje problem badawczy sformułowany w postaci pytania, opis metody, analizy danych i wyniki badań, czyli deskrypcję etnograficzną z egzemplifikacjami, charakteryzującą działalność BCT oraz analizę tematyczną. Analiza tematyczna pozwoliła na wygenerowanie pięciu kluczowych tematów charakteryzujących podejście do wsparcia osób bezdomnych w BCT. Wszystkie tematy są artykułowane w tle misji oraz obecne w aktywnościach BCT. Są nimi *uwaga*, *ulga*, *dobrostan*, *sytość* i *dyskrecja*. Deskryptywnie przedstawione wyniki badań zawierają charakterystykę działalności BCT, z uwzględnieniem klarownie artykułowanego celu organizacji czyli zakończenia bezdomności w Szkocji.

Słowa kluczowe: bezdomność, artefakty, dobroczynność, *Bethany Christian Trust*, Szkocja

PSYCHOLOGICZNE PODSTAWY WYCHOWANIA

Tomasz Kruszewski

W kierunku zdrowia i szczęścia – wybrane cechy perspektywy filozoficznej i jej implikacje w psychoterapii poznawczo-behawioralnej

Streszczenie: Przyczynek dotyczy obecności emocji w powstawaniu wybranych zaburzeń i chorób psychicznych. Ponieważ rozumienie emocji i uczuć jest w neurobiologii, psychologii i innych naukach społecznych niejednoznaczne, odwołano się do ustaleń filozofii psychologii i psychiatrii – wyjściowych do analizy pojęć i klaryfikacji klasyfikacji stanów afektywnych człowieka. Wzbogacono je najbardziej charakterystycznymi definicjami emocji i uczuć. Rozumienie pracy terapeutycznej w zakresie zdrowia i choroby oraz holistycznej koncepcji ciała ujęto w idee dojrzałego rozumienia szczęścia i w konsekwencji w ramy filozofii medycyny. Zaproponowano metodologiczny wymiar psychoterapii poznawczo-behawioralnej oraz wątków terapii *new age*, w obrębie których skupiono się na modelu powstawania problemu, epistemologii poziomów treści poznawczych człowieka. Kilka uwag poświęcono pracy na emocjach w opiece ambulatoryjnej pacjentów z takimi jednostkami chorobowymi, jak zaburzenia nastroju, zaburzenia lękowe i inne reakcje reaktywne. Przedstawiono refleksje nad własnym modelem pracy wobec negatywnych automatycznych myśli w różnych problemach psychicznych i warunkujących je emocji. Zarysowano wybrane formy psychoedukacji

pacjentów z uwzględnieniem podstawowych cech psychologii poznawczej, behawioryzmu i duchowości Wschodu, jako kluczowych do utrzymania zdrowia i odczuwania szczęścia – osiowego afektu uwzględnianego w artykule. Ponieważ literatura przedmiotu dotycząca CBT jest ogromna i dobrze usystematyzowana, w tym dotycząca założeń epistemicznych, ontologicznych, antropologicznych i etycznych założeń, w przyczynku pominięto szersze jej definiowanie.

Słowa kluczowe: psychoterapia poznawczo-behawioralna, filozofia psychoterapii, zdrowie i choroba, emocje

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Marcin Michalak

Semiotyczne i symboliczne wymiary muzyki popularnej jako przestrzeń enkulturacy i wychowania dziecka

Streszczenie: Artykuł przybliży jeden z najciekawszych obszarów estetyki muzyki popularnej Alison Stone – problematykę znaczeń semiotycznych i symbolicznych w utworach popularnych. Wymiar semiotyczny to sfera ucieleśnionych afektów, które są zakorzenione we wczesnym dzieciństwie, natomiast wymiar symboliczny dotyczy różnych poziomów znaczeń zawartych w tekstach piosenek. Oba wymiary przenikają się, istnieją jednocześnie na poziomie odbioru muzyki, aczkolwiek Stone pierwszeństwo przyznaje wymiarowi semiotycznemu. Rozważania estetyczne brytyjskiej filozofki wyjaśniają nie tylko przyczyny, dla których lubimy muzykę popularną i rzucają światło na proces enkulturacy w obszar kultury muzycznej Zachodu, ale otwierają również przestrzeń dla różnych działań wychowawczych i edukacyjnych.

Słowa kluczowe: muzyka popularna, znaczenia semiotyczne i symboliczne, enkulturacy, wychowanie

*

Bernadetta Olender-Jermacz

Rola opiekuna studenckich kół naukowych w opiniach ich członków: potrzeba, zaangażowanie i ocena działań

Streszczenie: Rola nauczycieli akademickich będących opiekunami studenckich kół naukowych jest kluczowa dla ich funkcjonowania i skuteczności. Badanie przeprowadzone wśród studentów – członków różnych kół naukowych miało na celu zrozumienie potrzeb, zaangażowania i oceny działań mentorów. Analiza danych ankietowych wykazała, że mentorzy odgrywają znaczącą rolę w życiu tych organizacji, wspierając studentów zarówno w ich działalności naukowej, jak i rozwoju osobistym. Większość respondentów pozytywnie oceniła zaangażowanie, wsparcie i inspirację, jakie otrzymują od swoich mentorów. Mentorzy często wspierają członków kół w organizacji wydarzeń naukowych, udziale w konkursach czy konferencjach, a także w rozwijaniu umiejętności interpersonalnych.

Wyniki pokazały, że nauczyciele akademicy są uważani za niezastąpionych przez zdecydowaną większość respondentów, którzy doceniają ich wkład w kierowanie badaniami, doradztwo i wsparcie w rozwiązywaniu problemów. Chociaż istnieją różnice w poglądach na temat intensywności zaangażowania mentorów, większość respondentów postrzega ich jako kluczowych dla swojego rozwoju naukowego.

Podsumowując, rola nauczycieli akademickich w kołach naukowych wykracza poza sferę akademicką, pozytywnie wpływając na atmosferę uniwersytecką, stymulując aktywność

studentów i budując więzi między członkami kół. Współpraca z nauczycielem akademickim może przynieść studentom wiele korzyści, nie tylko w zakresie zdobywania wiedzy, ale także rozwijania umiejętności praktycznych i budowania sieci kontaktów zawodowych. Dlatego tak ważne jest zapewnienie odpowiedniego wsparcia i doradztwa ze strony mentorów, aby maksymalnie wykorzystać potencjał studenckich kół naukowych i osiągnąć ambitne cele naukowe ich członków.

Słowa kluczowe: studenckie koła naukowe, nauczyciele akademicy jako opiekunowie kół naukowych, działalność naukowa studentów

PROBLEMY MŁODZIEŻY

Gabriela Krukowska

Czas wolny a aktywność fizyczna młodzieży

Streszczenie: Artykuł podejmuje problem biernego spędzania czasu przez młodzież w kontekście rosnącego wykorzystania technologii. Szczególną uwagę zwrócono na długotrwałe korzystanie z telewizji oraz mediów społecznościowych. Zjawisko to prowadzi do utrwalania siedzącego trybu życia. Autor wskazuje, że ma to negatywne konsekwencje zdrowotne. Do najważniejszych należą otyłość, cukrzyca typu 2, nadciśnienie oraz choroby układu krążenia. W artykule przywołano zalecenia Światowej Organizacji Zdrowia dotyczące aktywności fizycznej. Zgodnie z nimi dzieci i młodzież powinny podejmować co najmniej 60 minut dziennie umiarkowanego lub intensywnego wysiłku. Rekomenduje się także ograniczenie czasu spędzanego w pozycji siedzącej. Autor dokonuje porównania poziomu aktywności fizycznej młodzieży w wybranych krajach. Wskazuje, że w Holandii, Niemczech i Stanach Zjednoczonych młodzież częściej angażuje się w aktywność ruchową. Badania przeprowadzone w Polsce wykazały wysoki poziom biernego spędzania czasu przez uczniów. Wnioski artykułu podkreślają konieczność promowania aktywności fizycznej poprzez działania edukacyjne i organizacyjne.

Słowa kluczowe: aktywność fizyczna, siedzący tryb życia – *sedentary lifestyle*, zdrowie, czas wolny

ŚRODOWISKO I WYCHOWANIE

Tomasz Różański

Młodzież studencka jako przedmiot refleksji naukowej – aspekty psychospołeczne i wychowawcze. Zarys problematyki

Streszczenie: Punktem wyjścia podjętych w artykule rozważań było określenie pojęcia *młodzież*. W dalszej kolejności omówiono kryteria wyodrębniania młodzieży, w tym biologiczne, psychologiczne, pedagogiczne, prawne, ekonomiczne i społeczne. Następnie dokonano charakterystyki młodzieży studenckiej w aspekcie psychospołecznym i wychowawczym.

Słowa kluczowe: młodzież studencka, rola studenta, szkoła wyższa, *wiek studiów*, wychowanie

LEKTURY STARE I NOWE

Katarzyna M. Wasilewska-Ostrowska

Diagnoza w pedagogice i psychopedagogice

(Recenzja: Marta Guziuk-Tkacz, *Badania diagnostyczne w pedagogice i psychopedagogice*, Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit”, Toruń 2022, ISBN 978-83-66951-42-6, ss. 402.)

*

Marzenna Magda-Adamowicz

O nową szkołę wyższą z refleksjami w tle

(Recenzja: *Nowa szkoła – szkoła wyższa. Refleksje, wyzwania, postulaty*, Marta Grzeško-Nyczka, Monika Kościelniak (red.), Wydawnictwo Akademii Nauk Stosowanych im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie, Leszno 2023, ISBN 978-83-62746-16-3, ss. 214.)